

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه آموزشی روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
در رشته‌ی روانشناسی گرایش آموزش کودکان استثنایی

عنوان:

**اثر بخشی آموزش خودتنظیمی هیجانی بر افزایش مهارت های اجتماعی، کاهش
مشکلات رفتاری و کاهش کمال گرایی دانش آموزان تیزهوش**

استاد راهنما:

دکتر ناصر صبحی قراملکی

استاد مشاور:

دکتر محمد نریمانی

پژوهشگر:

رقیه همتی

نام خانوادگی دانشجو: همتی	نام: رقیه
عنوان پایان‌نامه: اثربخشی آموزش خودتنظیمی هیجانی بر افزایش مهارت‌های اجتماعی، کاهش مشکلات رفتاری و کمال‌گرایی دانش‌آموزان تیزهوش	
استاد راهنما: دکتر ناصر صبحی قراملکی استاد مشاور: دکتر محمد نریمانی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد گرایش: آموزش کودکان استثنایی دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی	رشته: روانشناسی دانشگاه: محقق اردبیلی تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۱۱/۳۰ تعداد صفحات: ۱۱۳
<p>چکیده:</p> <p>هدف: هدف پژوهش حاضر، تعیین اثربخشی آموزش خودتنظیمی هیجانی برافزایش مهارت‌های اجتماعی، کاهش مشکلات رفتاری و کمال‌گرایی دانش‌آموزان تیزهوش انجام شد. پژوهش حاضر از نوع مطالعات آزمایشی است که بر اساس طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل انجام گرفته است. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان تیزهوش سال اول دبیرستان در سال ۹۶ بودند و نمونه شامل ۳۰ نفر از دانش‌آموزان بودند که از طریق نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی به نسبت مساوی در دو گروه آزمایش و کنترل جایگزین شدند. سپس پرسشنامه‌های مهارت‌های اجتماعی ایندربیتنز و فوستر، مشکلات رفتاری آخنباخ و رسکولار و کمال‌گرایی بشارت در پیش‌آزمون و پس‌آزمون توسط هر دو گروه تکمیل گردید. گروه آزمایش در برنامه آموزش خودتنظیمی هیجان در قالب ۸ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای آموزش دریافت کردند در این گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکردند. داده‌های به دست آمده با استفاده از تحلیل کواریانس چند متغییره تجزیه و تحلیل شد. و نتایج نشان داد که برنامه آموزش خودتنظیمی هیجانی برافزایش مهارت‌های اجتماعی، کاهش مشکلات رفتاری و کمال‌گرایی دانش‌آموزان تیزهوش مؤثر بوده است.</p>	
کلیدواژه‌ها: دانش‌آموزان تیزهوش، خودتنظیمی هیجانی، مهارت اجتماعی، مشکلات رفتاری و کمال‌گرایی	

فصل اول: کلیات پژوهش

۲	۱-۱- مقدمه.....
۳	۲-۱- بیان مسئله.....
۵	۳-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش.....
۶	۴-۱- فرضیه های پژوهش.....
۶	۱-۴-۱- فرضیه اصلی پژوهش.....
۶	۲-۴-۱- فرضیه های فرعی پژوهش.....
۶	۵-۱- اهداف پژوهش.....
۶	۱-۵-۱- اهداف کلی.....
۶	۲-۵-۱- اهداف جزئی.....
۷	۶-۱- تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها.....
۷	۱-۶-۱- تعاریف مفهومی.....
۷	۱-۱-۶-۱- تیزهوشی.....
۷	۲-۱-۶-۱- خودتنظیمی هیجانی.....
۷	۳-۱-۶-۱- مهارت اجتماعی.....
۷	۴-۱-۶-۱- مشکلات رفتاری.....
۷	۵-۱-۶-۱- کمالگرایی.....
۸	۲-۶-۱- تعاریف عملیاتی.....
۸	۱-۲-۶-۱- تیزهوشی.....
۸	۲-۲-۶-۱- خود تنظیمی.....
۸	۳-۲-۶-۱- مهارت های اجتماعی.....
۸	۴-۲-۶-۱- مشکلات رفتاری.....
۸	۵-۲-۶-۱- کمال گرایی.....

فصل دوم: مبانی نظری

۱۰	۱-۲- مقدمه.....
۱۰	۲-۲- تیزهوشی.....
۱۰	۳-۲- مفهوم و تعریف تیز هوش و با استعدادها.....
۱۱	۴-۲- نظریه های تیزهوشی.....
۱۱	۱-۴-۲- چشم انداز عاملی.....
۱۲	۱-۱-۴-۲- مؤلفه های تیزهوشی از نظر تانباوم.....
۱۲	۲-۱-۴-۲- چهار نوع استعداد پرورش یافته از دیدگاه تانباوم.....

۱۳	.....۵-۲ چشم انداز ترکیبی
۱۴	.....۱-۵-۲ پنج ملاک تیزهوشی اشترنبرگ
۱۵	.....۲-۵-۲ جمع بندی
۱۵	.....۶-۲ چشم انداز تعاملی
۱۵	.....۱-۶-۲ سه قلمرو ساختار کروی استعداد و تیزهوشی
۱۶	.....۷-۲ ویژگی های کودکان تیزهوش از نظر پژوهشگران
۱۶	.....۸-۲ خصوصیات اجتماعی، هیجانی، و شخصیتی کودکان تیزهوش
۱۷	.....۹-۲ شناسایی دانش آموزان تیز هوش با استفاده از آزمونها
۱۷	.....۱-۹-۲ آزمونهای انفرادی هوش
۱۷	.....۲-۹-۲ آزمونهای گروهی هوش
۱۷	.....۳-۹-۲ آزمونهای پیشرفتهای تحصیلی
۱۷	.....۴-۹-۲ آزمونهای آفرینندگی یا خلاقیت
۱۸	.....۱۰-۲ سبب شناسی
۱۹	.....۱۱-۲ ویژگیهای تیزهوشان از نظر ترمن
	Error! Bookmark not defined. .....۱۲-۲ کم پیشرفتی کودکان سرآمد
	Error! Bookmark not defined. .....۱۳-۲ خصوصیات معلمان دانش آموز سرآمد از نظر لیندزی
	Error! Bookmark not defined. .....۱۴-۲ مفهوم عواطف و هیجانات
	Error! Bookmark not defined. .....۱۵-۲ تنظیم هیجان
	Error! Bookmark not defined. .....۱۶-۲ مدل‌های نظری و انواع راهبردهای تنظیم شناختی هیجان
	Error! Bookmark not defined. .....۱۷-۲ راهبردهای شناختی تنظیم هیجان
	Error! Bookmark not defined. .....۱-۱۷-۲ راهبردهای شناختی منفی تنظیم هیجان
	Error! Bookmark not defined. .....۲-۱۷-۲ راهبردهای شناختی مثبت تنظیم هیجان
	Error! Bookmark not defined. .....۱۸-۲ تنظیم هیجان و آسیب‌شناسی روانی
	Error! Bookmark not defined. .....۱۹-۲ مهارت اجتماعی
	Error! Bookmark not defined. .....۲۰-۲ تعاریف مهارت های اجتماعی
	Error! Bookmark not defined. .....۲۱-۲ فرایند اجتماعی شدن
	Error! Bookmark not defined. .....۲۲-۲ انواع مهارت های اجتماعی
	Error! Bookmark not defined. .....۲۳-۲ عناصر مهارت های اجتماعی
	Error! Bookmark not defined. .....۲۴-۲ مؤلفه های مهارت های اجتماعی
	Error! Bookmark not defined. .....۲۵-۲ برنامه های آموزشی مهارت های اجتماعی
	Error! Bookmark not defined. .....۲۶-۲ مشکلات رفتاری
	Error! Bookmark not defined. .....۲۷-۲ تعاریف سلامت روان و مشکلات رفتاری
	Error! Bookmark not defined. .....۲۸-۲ مشکلات رفتاری دوران کودکی به دو گروه بزرگ تقسیم می شوند:
	defined.
	Error! Bookmark not defined. .....۱-۲۸-۲ اختلال درونی سازی

Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۸-۲- اختلالات برونی سازی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۹-۲- مؤلفه های مشکلات رفتاری.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۹-۱- گوشه گیری.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۹-۲- مشکلات تفکر.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۹-۳- اضطراب.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۹-۴- افسردگی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲۹-۵- روابط بین فردی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۰-۳- علل مشکلات رفتاری.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۱-۳- مداخلات مشکلات رفتاری.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۳-۳- کمال زدگی کودکان تیزهوش.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۴-۳- تعاریف کمالگرایی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۵-۳- انواع کمالگرایی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۵-۱- کمال گرایی مثبت(بهنجار).....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۵-۲- کمال گرایی منفی (نابهنجار).....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۶-۳- ابعاد کمال گرایی هویت و فلت.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۷-۳- عوامل موثر بر کمال گرایی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۸-۳- پیشینه پژوهش.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۸-۱- پژوهش های داخلی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۸-۲- پیشینه خارجی.....

فصل سوم: مواد و روش پژوهش

Error! Bookmark not defined.....	۳-۱- مقدمه.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۲- روش تحقیق.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۳- جامعه آماری و حجم نمونه.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۴- نحوه اجرا.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۵- ابزارهای گردآوری اطلاعات.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۵-۱- پرسشنامه مشکلات رفتاری کودکان.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۵-۲- پرسشنامه کمالگرایی.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۵-۳- پرسشنامه مهارت اجتماعی.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۵-۴- تنظیم هیجان.....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۶- روش تجزیه و تحلیل.....

فصل چهارم: نتایج و یافته های پژوهش

Error! Bookmark not defined.....	۴-۱- مقدمه.....
Error! Bookmark not defined.....	۴-۲- شاخص های جمعیت شناختی نمونه های مورد مطالعه.....

۳-۴. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**
۴-۴. شاخص‌های استنباطی متغیرهای پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**
۱-۴-۴. پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات گروه‌های نمونه در جامعه..**Error! Bookmark not defined.**
۲-۴-۴. پیش فرض همسانی ماتریس کواریانس‌ها (باکس).....**Error! Bookmark not defined.**
۳-۴-۴. پیش فرض همگنی واریانس‌های گروه‌ها.....**Error! Bookmark not defined.**
۴-۴-۴. پیش فرض همگنی شیب خط رگرسیون.....**Error! Bookmark not defined.**
۵-۴. فرضیه‌های پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۱-۵. مقدمه.....**Error! Bookmark not defined.**
۲-۵. بحث و بررسی یافته‌ها.....**Error! Bookmark not defined.**
۱-۲-۵. فرضیه اصلی پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**
۲-۲-۵. فرضیه فرعی اول پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**
۳-۲-۵. فرضیه فرعی دوم پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**
۴-۲-۵. آموزش خودتنظیمی هیجانی.....**Error! Bookmark not defined.**
۳-۵. نتیجه‌گیری.....**Error! Bookmark not defined.**
۴-۵. محدودیت‌های پژوهش.....**Error! Bookmark not defined.**
۵-۵. پیشنهادات برای پژوهش‌های آینده.....**Error! Bookmark not defined.**
منابع و مآخذ.....**Error! Bookmark not defined.**
پیوست و ضمائم.....**Error! Bookmark not defined.**

فهرست جداول

صفحه	عنوان
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۳-۱- ابعاد و مولفه های پرسشنامه خودسنجی نوجوان
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱- توزیع فراوانی شغل والدین (پدر) گروه های مورد مطالعه
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۲- توزیع فراوانی وضعیت اقتصادی گروه های مورد مطالعه
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۳- میانگین و انحراف معیار مهارت های اجتماعی و مؤلفه های آن در گروه آزمایش و کنترل در مراحل پیش آزمون و پس آزمون
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۴- میانگین و انحراف معیار مشکلات رفتاری و مؤلفه های آن در گروه آزمایش و کنترل در مراحل پیش آزمون و پس آزمون
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۵- میانگین و انحراف معیار کمال گرایی و مؤلفه های آن در گروه آزمایش و کنترل در مراحل پیش آزمون و پس آزمون
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۶- نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف در مورد پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات در مهارت های اجتماعی و مؤلفه های آن
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۷- نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف در مورد پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات مشکلات رفتاری و مؤلفه های آن
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۸- نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف در مورد پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات در کمال گرایی و مؤلفه های آن
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۹- نتیجه آزمون همسانی ماتریس کوواریانس ها (باکس) در متغیرمهارت های اجتماعی و مؤلفه ها
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۰- نتیجه آزمون همسانی ماتریس کوواریانس ها (باکس) در متغیرمشکلات رفتاری و مؤلفه ها
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۱- نتیجه آزمون همسانی ماتریس کوواریانس ها (باکس) در متغیر کمال گرایی و مؤلفه ها
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۲- نتایج آزمون لوین در بررسی تساوی واریانس های گروه ها در متغیرمهارت های اجتماعی و مؤلفه های آن
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۳- نتایج آزمون لوین در بررسی تساوی واریانس های گروه ها در متغیر مشکلات رفتاری و مؤلفه های آن
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۴- نتایج آزمون لوین در بررسی تساوی واریانس های گروه ها در متغیر کمال گرایی و مؤلفه های آن
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۵- نتایج همگنی شیب خط رگرسیونی در متغیر مهارت های اجتماعی
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۶- نتایج همگنی شیب خط رگرسیونی در متغیر مشکلات رفتاری
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۷- نتایج همگنی شیب خط رگرسیونی در متغیر کمال گرایی
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۸: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANCOVA)
Error! Bookmark not defined.....	جدول ۴-۱۹- نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیره (MANCOVA) برای مقایسه گروه های آزمایش و کنترل در پس آزمون

جدول ۴-۲۰- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیری (MANCOVA).....**Error! Bookmark not defined.**

جدول ۴-۲۱- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیره (MANCOVA) برای مقایسه گروه های آزمایش و کنترل
در پس آزمون.....**Error! Bookmark not defined.**

جدول ۴-۲۲- نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANCOVA).....**Error! Bookmark not defined.**

جدول ۴-۲۳- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیره (MANCOVA) برای مقایسه گروه های آزمایش و کنترل
در پس آزمون.....**Error! Bookmark not defined.**

جدول ۴-۲۴- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیری (MANCOVA).....**Error! Bookmark not defined.**

جدول ۴-۲۵- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیره (MANCOVA) برای مقایسه گروه های آزمایش و کنترل
در پس آزمون.....**Error! Bookmark not defined.**

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

نمودار ۱-۲- مدل فرایندی نظمبخشی هیجان.....	Error! Bookmark not defined.
نمودار ۱-۴- توزیع فراوانی شغل پدر در گروه آزمایش.....	Error! Bookmark not defined.
نمودار ۲-۴- توزیع فراوانی شغل پدر در گروه کنترل.....	Error! Bookmark not defined.
نمودار ۳-۴- توزیع فراوانی وضعیت اقتصادی در گروه آزمایش.....	Error! Bookmark not defined.
نمودار ۴-۴- توزیع فراوانی وضعیت اقتصادی در گروه کنترل.....	Error! Bookmark not defined.

فصل اول:

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

هر قدر جهانی که در آن زندگی می‌کنیم پیچیده تر می‌شود نیاز به شناسایی و پرورش ذهن های خلاق و آفریننده بیشتر و شدیدتر می‌گردد و به همین دلیل در شرایط کنونی مساله تیزهوشی و خلاقیت از مهم ترین مسائل در قلمرو روانشناسی آموزشی است. کودکان تیزهوش و با استعداد کسانی هستند که توانمندی های قابل توجهی در عملکرد کنش های هوشی نشان می‌دهند. این کودکان به طور بالفعل و یا بالقوه در یک یا چند زمینه زیر از خود برجستگی خاص نشان می‌دهند: ۱- توانایی در هوش عمومی ۲- استعداد خاص تحصیلی، ۳- تفکر خاص یا مولد، ۴- توانایی رهبری، ۵- هنرهای تجسمی و نمایشی، ۶- توانایی روانی- حرکتی. براساس تعریف ترمن کسانی که از نظر بهره هوشی دو انحراف معیار بالای میانگین (۱۰۰) باشند، تیزهوش هستند. به طور کلی کودکان تیزهوش نسبت به سایر همسالان خود از جهات جسمی- حرکتی، روانی، عاطفی و اجتماعی از ویژگی های متمایزی برخوردارند. عموماً زودتر از همسالان خود می‌نشینند، می‌ایستند، راه می‌روند و حرف می‌زنند. این قبیل کودکان از زندگی عاطفی پیچیده ای برخوردارند. در واقع رفتار آنها انعکاسی از پیچیدگی شرایط ذهنی و شناختی آنهاست. (افروز، ۱۳۹۰).

تنظیم هیجان به معنای تلاش افراد برای تأثیر گذاشتن روی نوع، زمان و چگونگی تجربه و بیان، تغییر طول دوره یا شدت فرایندهای رفتاری، تجربی و یا جسمانی هیجانها است و به طور خودکار یا کنترل شده، هشیار یا ناهشیار و از طریق به کارگیری راهبردهای تنظیم هیجان انجام می‌گیرد، راهبردهایی مانند باز ارزیابی، نشخوار فکری، خود اظهاری، اجتناب و بازداری (گروس، ۲۰۰۷)^۱. کنترل هیجان شامل ایجاد افکار و رفتارهایی است که به افراد آگاهی می‌دهد چه نوع هیجانی دارند چه هنگام این هیجان در آنها پدید می‌آید و چگونه باید آن را ابراز نمایند مهارت های اجتماعی به انجام دادن رفتارهای خاص مطابق با هنجارها و الزامات محیط اجتماعی در تعاملات بین فردی و انجام ندادن یا بروز نیافتن رفتارهای اجتماع پسند اشاره دارد (حسین خازاده، ۱۳۹۲). فرایند اجتماعی شدن، فرد را به سوی اموری هدایت می‌کند که جامعه از یک عضو انتظار دارد. این گونه امور شامل هنجارها، ارزش ها، باورها، نگرش ها، الگوهای رفتاری، پنداره های خوبی و بدی و نظایر آنها هستند (لورمن و همکاران ۱۳۹۱). دوران کودکی از مهم ترین مراحل زندگی است که در آن شخصیت فرد پایه ریزی و شکل می‌گیرد.

اغلب اختلالات رفتاری ناشی از کمبود توجه به دوران حساس کودکی است. این بی توجهی منجر به عدم سازش با محیط و بروز مشکلات رفتاری برای کودک می‌شود. مشکل رفتاری به رفتار فردی اطلاق

1. Gross

می شود که بدون پایین بودن بهره هوشی، تعادل روانی و رفتاری از اندازه عمومی اجتماع دور و دارای شدت، تکرار، مداومت در زمانها و مکان های متعدد باشد. به طوریکه در عملکرد تحصیلی، رفتاری دچار درماندگی و یا کاهش میزان کارایی فرد گردد. این گونه کودکان مرتب از سوی اطرافیان طرد می شوند و در مدرسه مرتب از آنها گلایه و شکایت دارند (ملکشاهی، فرهادی، ۱۳۸۷: ۶). هالندر^۱ (۱۹۸۷) کمال گرایی را شبکه گسترده ای از شناختها می داند که شامل انتظارات، تفسیر حوادث و ارزیابی خود می باشد. او این اصطلاح را با جزئیات بیشتری بیان میکند افرادی که معیارهای بسیار بالایی دارند بطور مداوم و وسواس گونه به سوی اهداف ناممکن در تلاشند و ارزش خود را بر حسب سود آوری و کامل بودن میسنجند. تعریف برنز در حقیقت گسترش اندیشه باورهای غیر منطق تر ایس میشد مبنی بر اینکه یک راه حل دقیق و کامل وجود دارد و چنانچه این راه پیدا نشود فاجعه است به طور کلی هولند و ایس بر جنبه های منفی و ترس از شکست تاکید دارند (مهرابی زاده، ۱۳۸۳).

۱-۲- بیان مسئله

هر جامعه ای که به بقا و پیشرفت خود می اندیشد شایسته است استعدادهای درخشان خود را در کانون توجه قرار دهد. سالهاست که یک حرکت جهانی به سمت توجه ویژه به نخبگان و تیزهوشان شروع شده است کشورهایی که خود را با این حرکت همگام نکنند، نه فقط در حال توقف نیستند، بلکه روز به روز سیر قهقرایی را می پیمایند و فاصله بسیار زیادی را با این کاروان می گیرند (اژه ای، ۱۳۸۳). از این رو توجه به شخصیت این گونه دانش آموزان شناخت بیشتر قابلیت های آنان امری است بس مهم که نیاز به بحث دارد. عدم شناخت مدیران، معلمان و والدین از ویژگی های شخصیتی دانش آموزان به ویژه دانش آموزانی که از توانایی خاصی برخوردارند، همچنین کمبود امکانات در برآوردن فرصت هایی برای شکوفاسازی قابلیت های آنان و در نهایت نبود کمک های ویژه در این راستا، همگی از عواملی به شمار می روند که مانع تجلی قابلیت های این دانش آموزان خواهند شد. به یقین عده زیادی در این روند قربانی این عدم شناخت ها می شوند برای آنان ارمغانی جز ابتلا به اختلال های جسمی و روانی در پی نخواهد داشت (افروز، ۱۳۸۷).

تیزهوشی مفهومی سیال است که در مورد آن توافقی وجود ندارد و ممکن است از فرهنگی به فرهنگ دیگر معنای متفاوتی وجود داشته باشد، با این وجود انجمن ملی کودکان تیزهوش آمریکا این تعریف را ارائه می دهد. داشتن سطوح بالایی از استعداد یا کفایت در یک یا چند زمینه همانند توانایی های ذهنی یا حسی- حرکتی و اثبات استعداد یا کفایت را تیزهوشی تعریف کرده است (انجمن ملی کودکان تیزهوش، ۲۰۰۸).

با ارائه این تعریف این سؤال مطرح می شود که اگر فرد تیزهوش به دلایلی قادر به نشان دادن این توانمندی ها و کفایت ها نباشد، چه اتفاقی می افتد؟ گاهی یک شکاف رشدی در کودکان تیزهوش اتفاق می افتد که می تواند در رشد تحصیلی، اجتماعی، هیجانی، رفتاری، جسمی یا ذهنی آنها خلل ایجاد کند.

---

1. Halender

در اینجا ما شاهد وجود یک کوک استثنایی دوگانه خواهیم بود. (دیستین^۱، ۲۰۰۶؛ مک دونالد^۲، ۲۰۱۱؛ گالات^۳، ۲۰۱۲؛ ریزا و مکینتاش^۴، ۲۰۰۱). این گروه را می توان اقلیتی در گروه اقلیت تلقی کرد که شرایط بسیار دشواری برای سازگاری دارند (دیستین^۵، ۲۰۰۶).

امروزه علاوه بر اینکه دیگر از لفظ اختلالات رفتاری استفاده نمی شود (هالاها و کافمن^۵، ۱۳۸۷). بلکه تقسیم بندی مشکلات رفتاری به دو دسته درونی سازی شده و برونی سازی شده راه را برای پژوهش و بررسی دقیق تر این مشکلات هموارتر ساخته است. مشکلاتی از قبیل نارسایی توجه، بیش فعالی، اختلال سلوک، اضطراب فراگیر، افسردگی، نافرمانی و هراس و... که می تواند به صورت کتک کاری، نزاع، داد و فریاد، خرابکاری، تهدید، فرار از مدرسه، افت تحصیلی و منفی کاری بروز پیدا کند، این موارد اگر جنبه خود انگیخته داشته و همیشگی باشند می توانند به عنوان مشکلات رفتاری بیان شوند (هالاها و کافمن^۵، ۱۳۸۷). یکی از ویژگی های دانش آموزان تیزهوش کمالگرایی می باشد که نوع نامناسب این ویژگی می تواند اثرات مخربی بر روی تحصیل و زندگی این دانش آموزان ایجاد کند (افروز^۶، ۱۳۸۷). سازه کمالگرایی در گذشته مورد توجه نظریه پردازان بزرگ همچون فروید، آدلر، مازلو بوده است و در دهه های اخیر مورد توجه پژوهشگران بسیاری قرار گرفته است و هرکدام به فراخور خود تعریف متفاوتی دارند. با این حال بیشتر پژوهشگران، بر این امر که معیارهای بلند مرتبه ای برای عملکرد، مفهوم اساسی کمالگرایی می باشد، سازش دارند. هالندر می نویسد کمالگرایی نشان دهنده ی گرایش و علاقه فرد به درک محیط پیرامون خود به گونه ی قانون همه یا هیچ است که به موجب آن، نتایج ممکن، موفقیت ها یا شکست های کامل هستند (هالندر^۶، ۱۹۷۸).

یکی از جنبه های مهم رشد انسان، فرایند اجتماعی شدن است. رشد مهارت های اجتماعی در سلامت رفتاری و اجتماعی نقش بسزایی دارد. مهارت های اجتماعی را به عنوان مجموعه ای از رفتارها تعریف کرده اند که به فرد اجازه آغاز و حفظ ارتباطات اجتماعی مثبت و مقابله مؤثر با مسائل را می دهد (رادرفورد^۷، کوین و مادور^۸، ۲۰۰۴). تحقیقات نشان می دهد گروه مهمی از کودکان و نوجوانان تیزهوش دارای مشکلاتی در بخش مهارت ها و سازگاری های اجتماعی هستند که این موضوع به موجب پراکنش بسیار بین رشد اجتماعی و شناختی آن با کودکان و نوجوانان عادی است. این پراکنش موجب می شود تا کودکان و نوجوانان تیزهوش رفتارهای نامناسبی از خود نشان دهند که در واقع واکنش است به عدم پذیرش آنها از سوی همسالان. یافته های پژوهشی به دفعات به مشکلات مهارت های خاص تعامل اجتماعی در کودکان و نوجوانان تیزهوش اشاره کرده اند (ماهر^۹، ۱۳۸۶).

-
1. Distin
  2. Medonald
  3. Galat
  4. Rizza&Mcintosh
  5. Halahan&Kaffman
  6. Hollender
  7. Rutherford
  8. Quinn&Mathura

یکی از مؤلفه های بسیار مهم هوش هیجانی خود تنظیمی هیجانی است. تنظیم هیجان به عنوان یکی از متغیرهای روانشناختی، مورد توجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفته است (گلمن،^۱ ۱۹۹۵؛ شاتر^۲ و همکاران، ۱۹۹۸؛ مایر^۳، کاروسو و سالووی^۴، ۱۹۹۹، به نقل از زاهد و همکاران، ۱۳۸۹). خودتنظیمی، نوعی فرایند فعال و سازمان یافته است که طی آن، فراگیران اهدافی را برای یادگیری خود انتخاب می کنند؛ سپس سعی می کنند تا شناخت، انگیزش و رفتار خود را تنظیم، مهار و نظارت نمایند). خود تنظیمی ممکن است به عنوان کنش هایی تعریف شود که به منظور اصلاح وضعیت کنونی فرد یا فعالیتی که از مجموع اهداف قبلی فرد برگرفته می شود (قهوه چی و محمدخانی ۱۳۹۱). به باور رایدر و ویت^۵ (۲۰۰۶) خودتنظیمی هیجانی یعنی تمایل به کنترل حالت های درونی، کنترل تکانه و رفتارها و انطباق آن با معیارها برای رسیدن به هدف. هدف خود تنظیمی شامل فرایندهایی است که از طریق آن مردم هیجانان خود را و نیز چگونگی و ابراز آنها را تحت تاثیر قرار می دهند (هافمن و کاشدان^۶، ۲۰۱۲). تنظیم هیجان که از آن به عنوان مقوله ای مشتمل بر آگاهی و درک هیجانان – پذیرش هیجانان و توانایی برای کنترل کردن رفتارهای تکانشی و رفتار کردن مطابق با اهداف مطلوب به منظور دستیابی به اهداف فردی و مطالبات موقعیتی یاد می شود (گراتز و رومر^۷، ۲۰۰۴) بنابراین هدف از پژوهش حاضر پاسخگویی به این پرسش اساسی است که آیا آموزش خود تنظیمی هیجانی موجب افزایش مهارت اجتماعی و کاهش مشکلات رفتاری و کمالگرایی دانش آموزان تیزهوش می شود؟

۱-۳- ضرورت و اهمیت پژوهش

تیزهوشی امری است که در سراسر تاریخ، موارد شناخته شده ای از آن مضبوط است و به برتری شناختی، خلاقیت و انگیزه های زیاد در کودک اشاره دارد که وی را از اکثر همسالان متمایز می کند و او را قادر می سازد که چیزی با ارزش به جامعه عرضه کند (جوادیان، ۱۳۸۰). تیزهوشان و افراد با استعداد کسانی هستند که نشانه هایی از قابلیت بالای عملکرد در برخی حوزه ها از جمله هوش، خلاقیت، هنرمندی، رهبری و زمینه های تحصیلی ویژه را نشان می دهند (پیرتو^۸، ۱۹۹۹). جامعه باید توانایی ها و استعداد های بالقوه کودکان را شناسایی کرده و شرایطی بوجود آورد که تحت راهنمایی، هدایت و ارشاد معلمان و مسئولان ذی ربط تا جایی که ممکن است استعدادها، ظرفیت ها و توانایی های همه کودکان در کمترین مدت و بیشترین مقدار که مناسب حال فرد کودک باشد، پرورش داده شوند. بر این اساس کودکان تیزهوش در زمره بچه های دیگر قرار می گیرند و باید مناسب حال خودشان با ایشان توجه شود. مطمئنا برنامه مناسب حال آنان، چیزی برتر از برنامه هایی است که دانش آموزان دیگر نیاز دارند (سید

1. Goleman
2. Schatter
3. Meier
4. Caruso & Salovy
5. Rider & Witt
6. Hofmann & Kashdan
7. Gratz & Roemer
8. Pyrto

عباس زاده (۱۳۷۲). ناشناخته ماندن کودک تیزهوش و اینکه نتواند به ظرفیت بالقوه خود صورت عملی ببخشد برای همه جامعه غم انگیز است. نوابغ و تیزهوشان، ذخایر و مواهب اجتماعی هستند که در رشد و تعالی فرهنگ و تمدن ملت ها نقش اساسی داشته اند (افروز ۱۳۸۷). جهان به کودکان با هوش و با لیاقت نیاز دارد، کسانی که در طول زندگی می درخشند و می توانند قابلیت های بالقوه خود را با سعی و تلاش در تمام زمینه ها به کار گیرند و در هر گوشه ای از این دنیای پهناور، اگر فقط فرصت رشد و پرورش صحیح را داشته باشند، خود را نشان دهند. چنین برآورد گردیده که نصف کودکانی که با ساختمان هوشی عالی دنیا می آیند، به علت فقدان محیط های مساعد اولیه برای آموزش لازم، به رشد هوشی ممکن و فعلیت استعداد های موروثی خود نمی رسند در حالیکه ایجاد امکانات و تسهیلات ویژه برای شکوفایی و پرورش استعدادها از ضروریات جامعه آزاد و مطلوب می باشد.

۴-۱- فرضیه های پژوهش

۱-۴-۱- فرضیه اصلی پژوهش

تأثیر آموزش خودتنظیمی هیجانی موجب افزایش مهارت های اجتماعی، کاهش مشکلات رفتاری و کمال گرایی دانش آموزان تیزهوش می شود.

۱-۴-۲- فرضیه های فرعی پژوهش

۱- آموزش خودتنظیمی هیجانی موجب افزایش مهارت های اجتماعی دانش آموزان تیزهوش می شود

۲- آموزش خود تنظیمی هیجانی موجب کاهش مشکلات رفتاری دانش آموزان تیزهوش می شود.

۳- آموزش خود تنظیمی هیجانی موجب کاهش کمالگرایی دانش آموزان تیزهوش می شود.

۵-۱- اهداف پژوهش

۱-۵-۱- اهداف کلی

۱- تعیین اثربخشی آموزش خود تنظیمی هیجانی بر افزایش مهارت های اجتماعی دانش آموزان تیزهوش

۲- تعیین اثربخشی آموزش خود تنظیمی هیجانی بر کاهش مشکلات رفتاری دانش آموزان تیزهوش

۳- تعیین اثربخشی آموزش خود تنظیمی هیجانی بر کاهش کمالگرایی دانش آموزان تیزهوش

۱-۵-۲- اهداف جزئی

۱- تعیین آموزش خودتنظیمی هیجانی موجب افزایش مؤلفه های مهارت اجتماعی در دانش آموزان

تیزهوش می شود

۲- تعیین آموزش خودتنظیمی هیجانی موجب کاهش مؤلفه های مشکلات رفتاری در دانش آموزان تیزهوش می شود.

۳- تعیین آموزش خودتنظیمی هیجانی موجب کاهش مؤلفه های کمال گرایی در دانش آموزان تیزهوش می شود.

۶-۱- تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

۱-۶-۱- تعاریف مفهومی

۱-۱-۶-۱- تیزهوشی

دانش آموزان تیزهوش و با استعداد را کسانی هستند که توانایی ذهنی عمومی، استعداد تحصیلی خاص، توانایی تفکر خلاق، توانایی برجسته در هنرهای زیبا و توانایی رهبری دارند (حسین خانزاده، ۲۰۱۳).

۲-۱-۶-۱- خودتنظیمی هیجانی

تنظیم هیجان فرایندی فراتشخیصی و فرا نظری است که طیف وسیعی از اشکال آسیب شناسی روانی از منظر رویکردهای نظری متنوع را تحت تاثیر قرار می دهد (جانسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۰).

۳-۱-۶-۱- مهارت اجتماعی

مهارت های اجتماعی مجموعه ای از توانایی ها است که قدرت سازگاری، رفتار مثبت و خودکارآمدی را افزایش می دهد (دانش و همکاران، ۱۳۹۳).

۴-۱-۶-۱- مشکلات رفتاری

منظور از مشکلات رفتاری، انحراف از رفتاری است که برای سن کودک بهنجار تلقی می شود (Mussen PH, Keegan J, Kanjr J J, 2007).

۵-۱-۶-۱- کمالگرایی

کمال گرایی تمایل در جهت بی نقص بودن است و کمال گرایان افراطی مردمی هستند که می خواهند در همه جنبه های زندگی شان بی عیب باشند (هویت و فلت^۲، ۲۰۰۲).

---

1. Johnson
2. Hewitt & Flett

۱-۶-۲- تعاریف عملیاتی

۱-۶-۲-۱- تیزهوشی

در تقسیم بندی وکسلر به کودکانی که بهره هوشی از ۱۳۰ به بالا دارند، کودکان تیزهوش یا پر استعداد می گویند ، که ۲/۲ درصد افراد را تشکیل می دهند (میلانی فر ۲۰۰۴).

۱-۶-۲-۲- خود تنظیمی

پروتکل آموزش تنظیم هیجان مبتنی بر مدل فرایند گراس که یک شیوه پیشنهادی برای آموزش تنظیم هیجان است به عنوان عامل مداخله استفاده شده است. این پروتکل شامل ۸ جلسه است که توسط جیمز گراس ساخته شده و برای آموزش چگونگی مدیریت و تنظیم هیجانات افراد استفاده می شود.

۱-۶-۲-۳- مهارت های اجتماعی

نمره ای است که آزمودنی ها در پرسشنامه ۳۹ سؤالی مهارت های اجتماعی فوستر (۱۹۹۲) بدست می آورد.

۱-۶-۲-۴- مشکلات رفتاری

نمره ای است که آزمودنی ها در پرسشنامه ۵۰ سؤالی (آخنباخ، رسکولار، ۲۰۳) ^{۲۱} بدست می آورند.

۱-۶-۲-۵- کمال گرایی

شامل نمره ای است که آزمودنی از پرسشنامه ۳۹ سؤالی کمال گرایی چندی تهران (بشارت، ۱۳۸۶) بدست می آورند.

فصل دوم:

مبانی نظری

۲-۱- مقدمه

در فصل حاضر به بررسی مبانی نظری و تجربی متغیرهای پژوهش شامل خودتنظیمی هیجانی، مهارت های اجتماعی، مشکلات رفتاری، کمال گرایی دانش آموزان تیزهوش پرداخته می شود.

۲-۲- تیزهوشی

درک مفهوم تیزهوشی به مؤلفه های بنیادین آن یعنی هوش، استعداد و خلاقیت بستگی دارد. هوش به معنای موهبت الهی خاص در فهم موشکافانه تحلیلی است که منجر به نوآوری برجسته می شود. ((خلاقیت نیز به معنای پویایی نو پدیدآورانه در طرح، استنباط یا کردار بر پایه ی توانایی، اندیشه یا نگاه است و مراد از استعداد شناخت مفاهیم ویژه و طبقه بندی آن همراه با بروز قابلیت شخصی و انجام ماهرانه تر یک کار خاص می شود، خاص بودن این توانایی ناظر به وجود سرعت و برجستگی عملکرد شناختی در زمینه ای ویژه است.)) (تیزهوشی ماهیتی فراگیر و تنوع پذیر است؛ یعنی پدیده تیزهوشی خاص طبقه، جامعه یا نژاد خاصی نیست و انواع گوناگونی دارد (کاظمی و همکاران ۱۳۸۹).

۲-۳- مفهوم و تعریف تیز هوش و با استعدادها

نخستین نکته ای که در زمینه شناسایی این افراد باید به خاطر داشت این است که در این مورد آنان هیچ تعریف مطلق و کاملی که مورد قبول همگان باشد، وجود ندارد. دلیل اصلی این مطلب نیز وجود تفاوت های فردی میان آنان است ، بدین معنی که تمام تیز هوشها به یک نسبت تیز هوش نیستند و نیز تمام افراد با استعداد فقط در یک رشته مستعد نمی باشد بلکه درجه های مختلف هوش و گوناگونی استعداد در میان آنان به خوبی قابل مشاهده است. به علاوه هر فرهنگی نیز با توجه به ارزشها و نگرشها و سبک زندگی تیز هوشی و استعداد را به گونه ای متفاوت تعیین می کند. بدین جهت، تعریف تیز هوشی می تواند مسائلی درباره ارزشها ، سبک زندگی و فرهنگ جامعه ای خاص را مشخص می کند برای مثال فردی که در یک جامعه ابتدایی تیز هوش شناخته می شود ممکن است با شخصی که در یک جامعه پیشرفته از لحاظ تکنولوژی با استعداد محسوب می شوند ، تفاوت چشمگیری داشته باشد. در تقسیم بندی وکسلر^۱ به کودکانی که بهره هوشی از ۱۳۰ به بالا دارند، کودکان تیزهوش یا پر استعداد می گویند ، که ۲/۲ درصد افراد را تشکیل می دهند. چون تعداد این افراد کم است لذا جزء کودکان استثنایی به شمار می آیند. به کودکانی تیزهوش گفته می شود که با کمک فکر، استدلال و استفاده از فرایندهای ذهنی عالی بتواند قضاوت صحیح بکند و دارای استعدادهای خاص در کارهای خلاق باشد. این کودکان از

---

1. wechsler

لحاظ اجتماعی، هیجانی و هوشی برتر هستند و به، عنوان یک گروه افراد خوشحال، دوست داشتنی، منظم و با ثبات شناخته می شوند. قضاوت و استدلال صحیح و عالی، قوه ابتکار و ایجاد استقلال فکری، اعتماد به نفس، دور اندیشی، عدم دلسردی در این، شادی و نشاط، وجدان اخلاقی، در این کودکان بیشتر است (میلانی فر ۲۰۰۴).

اگر هوش را بنابر توافق اغلب پژوهش گران این گونه تعریف کنیم:

(الف) توانایی پرداختن به امور انتزاعی یعنی به وسیله اندیشه، نمادها، روابط، مفاهیم و اصول؛

(ب) توانایی حل کردن مسائل و پرداختن به موقعیت های جدید و نه فقط پاسخ از قبل آموخته شده به موقعیت های آشنا؛

(ج) توانایی یادگیری انتزاعیات، از جمله انتزاعیات در کلمات و سایر نمادها و نیز توانایی استفاده از آن

ها.

<<سرآمد>> به فردی گفته می شود که میزان توانایی های شناختی، خلاقیت و انگیزش های وی به

حدی رسیده است که می توان وی را از بیش تر هم سالانش متمایز ساخت (چهره آزاد، ۱۳۸۸: ۱)

۲-۴- نظریه های تیزهوشی

به مفهوم تیزهوشی باید از چشم انداز تئوری نیز توجه شود به طور کلی نظریه های تیزهوشی را از لحاظ طرز تلقی نسبت به عامل می توان در سه چشم انداز بررسی نمود:

(الف)عاملی (ب) ترکیبی (ج) تعاملی (کاظمی، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱الف)

۲-۴-۱- چشم انداز عاملی

محور و کانون این چشم انداز تاکید بر وجود تعامل عمومی است، یعنی هر کنش هوشمندانه مبتنی بر وجود بعدی است که آن را هوش عمومی می نامیم. این هوش عمومی می تواند متبلور یا جامد باشد؛ یعنی از ظرفیت های بالقوه برخوردار است یا از محیط آموخته می شود. این عامل عمومی توانایی کلامی و تجسم فضایی را در بر می گیرد. در این چشم انداز، نظریه پردازانی نظیر ((ترمن))^۱، کارول^۲، گاردنر^۳، تاننباوم^۴ و گانیه^۵ با الهام از دیدگاههای ((اسپیرمن))^۶ و ((کتل))^۷ در زمینه هوش قرار می گیرند.

در این میان، سه نظریه ((تنوع هوش)) از نظر هوارد گاردنر، نظریه ستاره ای از ((آبراهام تاننباوم)) و ((ساختار تمایز یافتگی تیزهوشی و استعداد)) از فرانکوگانیه برجسته ترند. ((آبراهام تاننباوم)) در سال ۱۹۸۳ میلادی دیدگاه خود را از تیزهوشی ارائه داد با توجه به آنکه استعداد پرورش یافته صرفا در بزرگسالان وجود دارد، تعریف تیزهوشی باید بر توانایی بالقوه افراد دلالت کند تا آنکه کارکردها یا

-
1. Terman
  2. Carroll
  3. Gardner
  4. Tannenbaum
  5. Ganiyeh
  6. Spearman
  7. Cattell

فرآوریه‌های نظری محقق شده‌ای در قلمروهای عملی نمود یابد. در اثر چنین شرایطی، زندگی اخلاقی، مادی، عاطفی، هوشی یا زیبایی شناختی تقویت می‌گردد.

۲-۴-۱-۱- مؤلفه‌های تیزهوشی از نظر تاننباوم

((تاننباوم)) یک ساختار ستاره‌ای پنج مؤلفه‌ای را مطرح کرد که دارای چشم اندازی روانی و اجتماعی است. به طور کلی این پنج عامل بنیادی، آتیه‌ای خوش را برای زندگی بزرگسالی پرورش یافته تحقق می‌بخشد:

- (۱) هوش عمومی نیرومند
- (۲) قابلیت‌های ویژه استثنایی
- (۳) تسهیل‌کننده‌های غیر هوشی
- (۴) تاثیرهای محیطی
- (۵) بخت یا شانس

۲-۴-۱-۲- چهار نوع استعداد پرورش یافته از دیدگاه تاننباوم

از دیدگاه تاننباوم چهار نوع استعداد پرورش یافته وجود دارد:

- (۱) پیشگامی: افرادی که برای رفع موانع و تنگناها و مسائل در حوزه خود پیشگام هستند
- (۲) تزیید: افرادی که به طرز قابل ملاحظه‌ای به زیبایی محیط آدمی می‌افزایند
- (۳) تساهم: افرادی که مهارت‌های خاصی در ارتباط با حوزه‌های تجارت، اقتصاد و مادیات بروز می‌دهند.

(۴) استثنایی: افرادی که از مهارت‌های عملی غیر عادی برخوردارند. (تاننباوم، ۱۹۹۲؛ اشترنبرگ و دیویدسون، ۱۹۸۵ و ۲۰۰۵).^۱ در همین سال ((هوارد گاردنر))^۲ نظریه تنوع هوش را ارائه داد و به وجود نه هوش اشاره کرد: کلامی (زبانی)، موسیقی، منطقی، ریاضی، فضایی، جنبشی-بدنی، بین فردی، درون فردی، طبیعی، وجودی. استنتاج گاردنر آن است که یک نوع تیزهوشی بر اساس هر نوع هوش وجود دارد. هر یک از این انواع، بسته به نوع هوش، شرایط مفیدی را برای مهارت‌های حل مسئله فراهم می‌آورند و از یک اساس و پایه زیستی ((مغز و دستگاه عصبی)) در تشخیص برخوردارند ((گاردنر و هاچ^۳، ۱۹۸۹ اشترنبرگ و دیدیدسون، ۱۹۸۵ و ۲۰۰۵)). ((گانیه)) نیز با ارائه ((ساختار تمایز هوشی و استعداد))، یک زمینه آموزش و پرورش را برای نظام‌های ویژه در سراسر جهان از ((استرالیا)) تا ((کانادا)) فراهم کرد. وی تیزهوشی را پدیده‌ای ذاتی (با ساختار وراثتی) و مشتمل بر توانایی‌های طبیعی فرد (در میان ۱۵ درصد افراد برتر همسالان) می‌داند که غیر اکتسابی است. این قابلیت‌ها از سطح متوسط جامعه بالاتر است و به طور کلی به پنج نوع تقسیم می‌شود.

(۱) تیزهوشی عمومی، (۲) خلاقیت (۳) اجتماعی و عاطفی (۴) حسی و حرکتی (۵) غیره...

1. Tannenbaum, Sterenberg & Davidson
2. Gardner
3. Hutch

((استعداد نیز به تعبیر گانیه)) اشاره به توانایی ها و مهارت ها و عملکرد بالاتر از حد متوسط دارد که در شرایط محیطی و تربیتی شکل می گیرد. این حوزه ها معمولاً متنوع هستند و بر اساس ملاحظات فرهنگی، اعتقادات و سنت ها ارزش دهی می شوند. از دیدگاه گانیه انواع اساسی استعداد از قرار ذیل است: هنری (بصری)، جنبشی و ورزشی، تجارت و بازرگانی، ارتباطات، صنعت، آموزش و پرورش، سلامت، علوم و فناوری، حمل و نقل و ترابری، بنابراین تیزهوشی از طریق ((عوامل فردی)) (انگیزه، شخصیت و...) و شرایط محیطی (مردم، شرایط جغرافیایی و...) تبدیل به استعداد می شود. <<انگیزه>> نیز اشاره به تمایلات و علایق دارد (گانیه ۱۹۹۱).

۲-۵- چشم انداز ترکیبی

بر اساس این چشم انداز، تیزهوشی پدیده ای مرکب از مؤلفه ها و عناصر خاصی است که در اثر جمع این سازه ها شکل می گیرد. علاوه بر این برخی از نظریه پردازان نظیر ((گلیفورد))^۱، ((تورنس))^۲، ((تزرینگر))^۳ ((مانکس))^۴ ((اشسترنبرگ)) و ((رنزولی))^۵. خلاقیت یا فرآوری را نیز در کانون پدیده تیزهوشی قرار می دهند یعنی به زعم آنها خلاقیت و هوش مؤلفه های مکمل فعالیت شناختی به شمار می آیند. در این چشم انداز، سه نظریه ی بنیادی وجود دارد که بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. ((فرانس مانکس)) روانشناس هلندی در سال ۱۹۸۵ نظریه تعاملی خود را در شکل گیری تیزهوشی ارائه داد. به زعم وی، تعامل بین سه عامل شخصیتی - ((توانمندی های هوشی بالا)) انگیزه و خلاقیت و سه عامل اجتماعی - ((خانواده))، ((مدرسه)) و ((همگنان)) موجب پدیدآیی تیزهوشی می شود. منظور از ((توانمندی های هوشی بالا)) این است هوش به وسیله ی بهره هوشی با حد نصاب بالاتر از متوسط سنجیده می شود. در این جا بهره ی هوشی بالای ۱۳۰ در نظر گرفته می شود. ((انگیزه ترکیبی است که به رفتار نیروز می بخشد، گزینش میکند و آن را هدایت می نماید. انگیزه، داشتن امری ذاتی است که در تاثیر متقابل با محیط قرار می گیرد. به این معنا، انگیزه شامل وظیفه شناسی، پشتکار، ماجراجویی و آینده نگری می شود. افراد باید رفتارهای موفقیت آمیزی را تجربه کنند تا به تصور مثبت تر از خود رسیده و برای ادامه راه انگیزه بیابند.)) (خلاقیت) نشانگر توانایی حل مسئله به طور پویا، مستقل و اصیل است. فرد خلاق با برخورداری از استقلال طلبی و برانگیختگی از درون، برای خلق و آفرینندگی استعداد دارد. سه عامل اجتماعی (خانواده، مدرسه، همگنان) فرضهای اصلی تاثیر متقابل عوامل، جهت آشنایی و یادگیری از افراد دیگر جامعه است، فرد در انتخاب خانواده خود اختیار ندارد، اما اعضای خانواده یک فرد تیزهوش به علت رابطه تنگاتنگ با وی بیشتر از سایر افراد و مراجع می توانند او را در جهات گوناگون یاری دهند تشخیص تیزهوشی فرزند اساسی ترین درکی است که خانواده باید از وی به عمل آورد (مانکس، ۱۹۹۲). ((رابرت اشتنبرگ)) در سال ۱۹۸۵ میلادی ساختار سه مؤلفه ای خود را ارائه داد

1. Glyford
2. Torrance
3. Thrysfinger
4. Manx
5. Revozeli

که مرکب از سه الگوی تیزهوشی است: (۱) تحلیلی (۲) خلاق (ترکیبی) (۳) عملی. از آنجا که مردم به ندرت یکی از این الگوهای سه گانه را به طور خاص واجد هستند وی نیز نوع چهارمی را نیز موسوم به تیزهوشی تعادل یافته (که از ترکیب این سه الگو حاصل می یابد) پیشنهاد کرد. (اشترنبرگ)) هفت حالت ممکن را مورد بررسی قرار داد و نتیجه گرفت که هیچ مدرکی برای موفق بودن افرادی که دو نوع الگو را دارند، در مقایسه با یک الگو یا سه الگو وجود ندارد. در واقع موقعیت شخص بستگی به تعامل سه عنصر دارد: فرد، آزمون و فرهنگ.

۲-۵-۱- پنج ملاک تیزهوشی اشترنبرگ

از دیدگاه اشترنبرگ پنج ملاک برای تیزهوشی وجود دارد:

- (۱) تعالی و فضیلت: برتری و تفوق فرد در چند بعد نسبت به همگنان
  - (۲) ندرت: وجود مهارتی در سطح عالی در حوزه ای خاص که نسبت به همگنان بسیار نادر است
  - (۳) فرآوری: فعالیت های فرد باید به برخی فرآوری های بالقوه منجر شود.
  - (۴) ثبوت: تعالی و برتری فرد باید از طریق یک یا چند آزمون و ابزار معتبر و روا قابل اثبات باشد
  - (۵) ارزش: تعالی شخصی فرد باید به وسیله ی خودش یا جامعه اش ارزشمند باشد.
- ((اشترنبرگ))، تیزهوشی یک برتری فرآورانه نادر در حوزه ای ارزشمند است که قابل اثبات باشد. ((جوزف رنزولی)) در سال ۱۹۸۶ میلادی، ((مفهوم سه حلقه ای تیزهوشی)) را ارائه داد. تیزهوشی براساس این ساختار، تعاملی برجسته و پویا از سه شاخه اصلی از خصایص انسانی است: ((توانایی بالاتر از سطح متوسط))، سطوح بالایی از خلاقیت و سطوح بالایی از انجام یک تکلیف یا وظیفه. این مفهوم تاکید می کند که تیزهوشان افراد توانمند یا با کفایتی برای پرورش و کاربرد این ترکیب از خصایص در یکی از حیطه های ارزشمند در عملکرد انسانی هستند. تاکید ویژه الگوی ((رنزولی)) ابتدا، تیزهوشی را در قلمرو وسیع تقسیم می کند نخست تیزهوشی اصطلاحاً تحصیلی که با موفقیت گسترده در آزمون های رسمی و یادگیری درسی توصیف می شود. این نیست که سطح همبستگی بالایی میان نمرات هوشی و عملکرد مدرسه ای این گروه وجود داشته باشد. دوم تیزهوشی خلاق و مولد که به حیطه ی فعالیت فرد از جنبه های ابتکار، اصالت و فرآوری طرح های نو مربوط می شود. معمولاً میان این دو حیطه، تعامل وجود دارد. ((رنزولی)) حیطه نخست را تعهد و وظیفه و دومی را ((خلاقانه فرآوری)) می نامد این دو حیطه با یک حلقه، تحت عنوان ((توانایی بالاتر از متوسط)) متعادل می شوند، توانایی بالای متوسط با خلاقیت بدون وجود تعهد و وظیفه منجر به فرآوری و تولید نمی شود و نیز توانایی بالای متوسط با تعهد و وظیفه ی بالا (به تنهایی) به ابتکار، اصالت یا مفاهیم بدیع یا فرآوری ها منجر نمی شود. ((رنزولی)) در نظریه ی سه حلقه ای، ((تعامل میان تعهد و انجام وظیفه توانایی بالای متوسط خلاقیت را تیز هوشی می داند. این تعامل به حیطه های عملکرد خاص و عمومی منجر می گردد. حیطه ی عملکرد عمومی به ریاضیات، هنرهای بصری، علوم فیزیکی، فلسفه، علوم اجتماعی، حقوق، مذهب، هنرهای کلامی و زبانی، علوم زیستی، موسیقی و هنرهای حرکتی اشاره دارد و حیطه عملکرد خاص ناظر به فضانوردی، فیلم سازی، آهنگ سازی، الکترونیک، شیمی، طراحی شهری و نظیر آنهاست. (رنزولی، ۱۹۹۸).

۲-۵-۲- جمع بندی

خلاصه اینکه به نظر می رسد نظریه های اساسی تیزهوشی در یک جمع بندی کلی بر وجود محرکات ذیل تاکید دارند.

الف) ظرفیت شناختی بالاتر از سطح متوسط که برآیند یک نظام تحولی است

ب) عامل عمومی یا تعامل میان چند مؤلفه

ج) دربرگیری استعداد

د) همپوشی تیزهوشی با خلاقیت یا امکان همراهی با آن

ه) تنوع، چندگانگی یا چند وجهی بودن پدیده تیزهوشی

و) پرورش پذیری پدیده تیزهوشی (کازمی، ۱۳۸۹).

۲-۶- چشم انداز تعاملی

بر اساس این چشم انداز تیزهوشی پدیده ای متعامل است که در اثر تعامل میان ظرفیت های شناختی عمومی برجسته بازمینه های محتوایی (به منزله مظلوف) پدید می آید و شکل می گیرد. به تعبیر دیگر تعامل میان عوامل عمومی و اختصاصی هوش در سطح برجسته، تیزهوشی را فراهم می آورد. از این رو، تیزهوشی محدود به تعدادی عوامل (عمومی) می شود و نه در اثر ترکیب و تجمیع مجموعه ای از عوامل شکل می گیرد و تنها نظریه ای که در این چشم انداز و مکتب ارائه گردیده ((ساختار کروی استعداد و تیزهوشی)) است (کازمی ۱۳۹۳، الف).

۲-۶-۱- سه قلمرو ساختار کروی استعداد و تیزهوشی

بر اساس این ساختار، سه قلمرو اساسی تیزهوشی شامل ((پیشرفتگی))، ((آفرینندگی)) و ((سازمان دهی)) است.

((پیشرفتگی)) به معنای توانایی استثنایی ویژه بالقوه در یادگیری و گیرایی پیشرفته نیز با سرعت بالا، پیشگیری دقیق، بهبود درک و فهم در ماده درسی و آموزشی، انجام کار با دستیابی به مهارت یا دانش، مهارت ذاتی خاص در یک زمینه طراحی راه حل جدید؛ ابتکارچیز نو یا کار جدید که برای بهبود در زندگی سودمند است. ((آفرینندگی)) یعنی توانایی و احساس نیرومندی شدید برای نو پدید آوری حل مسئله از طریق تجربه کنجکاوانه و فعال یک اندیشه بزرگ هیجان انگیز که به یافتن راه جدید در انجام کارهای نو منجر می شود. ((سازماندهی)) به موهبت خدادادی در توانایی درک یا یادگیری شناخت مفاهیم تجزیه و تحلیل، ریشه یابی، موقعیت سنجی، طبقه بندی مفاهیم، انجام کار در سطح برجسته با پیدا کردن راه انجام آن اشاره دارد. ((قلمروتیزهوشی)) در تعامل با ((زمینه))، نوع تیزهوشی را مشخص می دهد. مهمترین زمینه هایی که تا کنون کشف شده شامل: حرکتی، کلامی، اجتماعی، هنری و ریاضی است.

بنابراین ((قلمرو تیزهوشی)) صرفاً با ((زمینه)) تحقق می یابد و متقابلاً زمینه تیزهوشی با ((قلمرو)) معنا می گیرد. به عبارت دیگر، اصطلاحاتی نظیر ((تیزهوشی آفرینندگی (خلاقیت) به طور مطلق بدون

توجه به ((زمینه))، تحقیقی ندارد؛ چنانچه ((تیزهوشی هنری)) با نادیدگی ((قلمرو)) مبهم و بی معناست. از این پنج زمینه در تعامل با سه قلمرو، ۱۵ نوع تیزهوشی را رقم می زند؛ مانند، تیزهوشی پیشرفتگی حرکتی))، تیزهوشی آفرینندگی حرکتی)) و ((تیزهوشی سازمان دهی حرکتی)) و... بدیهی است با کشف سایر زمینه ها انواع تیزهوشی ها گسترش می یابند. باید توجه کرد که هر فرد مستعدی در یک زمینه، کم و بیش در همه قلمروهای سه گانه بهره ای دارد؛ چنانچه به سطح برجسته ای (بسته به حداقل بهره هوشی لازم) در آن قلمرو نایل آید، از آن نوع تیزهوشی برخوردار است و ممکن است به طور ترکیبی در دو یا هر سه قلمرو برجستگی داشته باشد. وضعیت ترکیبی مزبور ممکن است در زمینه ها رخ دهد؛ یعنی هر فرد مستعدی یافت شود که در دو یا چند زمینه از برجستگی برخوردار باشد؛ مثلا دارای ((تیزهوشی آفرینندگی حرکتی)) و ((تیزهوشی آفرینندگی کلامی)) و ((تیزهوشی سازمان دهی اجتماعی)) و ((تیزهوشی آفرینندگی ریاضی)) و ((تیزهوشی سازمان دهی هنری)) باشد (کازمی ۱۳۹۳ ب).

۲-۷- به نظر پژوهش گران ویژگی های کودکان تیزهوش عبارت اند از :

- الف) بهره هوشی بالاتر از ۱۳۰
- ب) خلاقیت دارا بودن استعداد خاص در سازماندهی افکار و به کارگیری مناسب آن ها در حل مسائل خود
- ج) داشتن توانایی های ویژه همچون استعداد نویسندگی، بازیگری، و نقاشی به بیان دیگر، کودکانی که بهره هوش بالا دارند از حافظه خوب و توانایی استثنایی در حل کردن مسائل دشوار برخوردارند

۲-۸- خصوصیات اجتماعی، هیجانی، و شخصیتی کودکان تیزهوش

- قضاوت و استدلال صحیح و عالی؛
- قوة ابتکار و ایجاد علاقه به دانستن یا بیش جستن؛
- جست وجو، تحقیق و تجربه؛
- اعتماد به نفس؛
- استقلال فکری؛
- حس همکاری و احترام به دیگران؛
- علاقه به درستی و حقیقت؛
- دوراندیشی؛
- تدبیر و احترام؛
- علاقه به رهبری و پیشوایی و اظهارنظر؛
- وجود وجدان اخلاقی؛
- شادی و نشاط؛

عدم دل سردی و نشان دادن استقامت و پایداری در رسیدن به هدف یا مواجه شدن با ناکامی؛ ادب و تواضع.

کج رفتاری، ناسازگاری، اضطراب، گوشه گیری، بی توجهی، خستگی، عدم اعتماد و عدم بلوغ اجتماعی در عدهٔ قلیلی از این افراد گزارش شده است که مربوط به ضعف محرکات و انگیزه های محیطی و اجتماعی است (میلانی فر، ۱۳۸۶: ۱۴۲-۱۴۳).

کودکان سرآمد از دید همسالانشان خوشحال و خوش برخوردند؛ بسیاری از ایشان در مدرسه رهبرند؛ اغلب از ثبات هیجانی برخوردارند؛ خودبسنده اند؛ نسبت به کودکان معمولی کم تر در معرض ابتلا به اختلالات روان پریشی و روان نژندی قرار دارند؛ آن ها علائق متعدد و گسترده ای دارند و خود را بسیار مثبت ادراک می کنند گلمن^۱ و دیگران، ۱۹۸۵ به نقل از هالاهان و کافمن، ۲۳۸: ۱۳۸۵-۷۳۹^۲.

۲-۹- شناسایی دانش آموزان تیز هوش با استفاده از آزمونها

آزمونهای گوناگونی که برای شناسایی دانش آموزان تیز هوش وبا استعداد بکار می رود عبارتند از :

۲-۹-۱- آزمونهای انفرادی هوش

این نوع آزمونهای هوش کلی را اندازه می گیرد و به صورت انفرادی و توسط متخصص اجرا می شوند، برخی از این آزمونها مانند آزمون هوش و کسلر ، استنفورد - بینه و لایتر^۳ از شهرت بیشتری برخوردارند.

۲-۹-۲- آزمونهای گروهی هوش

با اینگونه آزمونها نیز هوش کلی را اندازه می گیرند ولی اجرای آنها به صورت گروهی است و نتایج توسط متخصص تعبیر و تفسیر می شود ، مانند آزمون هوش ریون^۴.

۲-۹-۳- آزمونهای پیشرفتهای تحصیلی

به وسیله آزمونهای پیشرفت تحصیلی ، میزان معلومات درسی دانش آموزان و چیرگی آنها در زمینه های مختلف ، ابتدا ریاضیات، خواندن ، فیزیک و غیر سنجیده می شود این آزمونها نیز به صورت گروهی اجرا می شود.

۲-۹-۴- آزمونهای آفرینندگی یا خلاقیت

این نوع آزمونها به صورت فردی یا گروهی اجرا میشوند و با آنها نیروی ابتکار نوآوری و خلاقیت فرد، توسط متخصص سنجیده می شود مانند خلاقیت تورنس^۵. (سیف نراق و نادری ، ۱۳۸۰ ، ص ۴۰)

---

1. Golman & et al
2. Halahan & Kaufman
3. Liter
4. Raven
5. Torrance

۲-۱۰- سبب شناسی

پژوهش هایی که دال بر مشارکت ژنتیک در سرآمدی است، توسط نیکولز (۱۹۶۵)^۱ ارائه شده است. او به مطالعه ۱۵۰۷ زوج هم شکم یکسانی پرداخت که آزمونهای احراز صلاحیت برای اخذ بورس شایستگی ملی را گذرانده بودند. همبستگی ها بین نمره های هم شکمان یک تخمی (monozygotic) و دو تخمی (Dizygotic) در زیر آزمونهای مختلف مورد مقایسه قرار گرفت. همبستگی ها برای هم شکمان یکسان بیش از همبستگی ها برای هم شکمان غیر یکسان بود. نتایج بروشنی از نقش عامل ژنتیک در هوش یا سرآمدی حمایت می کرد.

عوامل بیولوژیک که از جمله عوامل ژنتیک محسوب نمی شوند نیز ممکن است در تعیین هوش مشارکت داشته باشد. سوء تغذیه malnutrition شدید در دوره نوزادی و کودکی و نیز آسیب های عصب شناختی در هر سنی، می تواند به عقب ماندگی ذهنی منجر گردد. فیش و همکارانش (۱۹۷۶)^۲ دریافتند که وضع و اندازه سر اولین نشاگر بیولوژیک هوش برقرار است. شاخص های کارکرد حرکتی و داده های عصب شناختی حاصله از درون نوزادی، کودکان از لحاظ هوشی برتر را متمایز نمی سازد. (ویلمن و فیدلر، ۱۹۷۴)^۳ هنوز معلوم نیست که خصوصیات جسمی برتر (وضع سر بلندی قد و وزن) کودکان به لحاظ هوشی برتر، مبین اثرات محیط اجتماعی و فیزیکی برتر است یا یک اثر ژنتیک که تنها زمانی آشکار می شود که کودک به یک سالگی رسیده باشد و یا ترکیبی از اثرات محیطی یا فیزیکی موجب آن می گردد. مطالعات کلاسیک ترمن، نشان دادند که کودکان سرآمد در خصوصیات چون قد، وزن، جذابیت و سلامتی در بزرگسالی از کودکان متوسط برترند. با وجود این، روشن نیست که آیا این خصوصیات جسمی ناشی از محیط های معمولاً برتری است که برای سر آمدن مهیاست و یا ناشی از عامل دیگری است که مسئول هوش برتر است (کورنل^۴، ۱۹۸۶ : گالاگر، ۱۹۶۶)^۵ به طور خلاصه، عوامل ژنتیک آشکارا در تعیین سر آمدی مشارکت دارند. تاثیرات محیطی به تنهایی نمی تواند مسئول این واقعیت باشند که برخی افراد بسیار فراتر از میانگین جمعیت عمل کنند. آنچه ارثی است، گزیده ای از ژنهاست که همراه با تجربه، محدودیتهای هوش و دیگر توانائیها را مشخص می کند (زیگلر و فاربر، ۱۹۸۵)^۶ ایجاد همدردی با کودکان سر آمد مشکل است، و کسب حمایت عمومی برای تعلیم و تربیتی که پاسخگوی نیاز آنان باشد نیز غیر ممکن است (تانن بوم، ۱۹۷۹، ۱۹۸۶). با وجود این، اخیراً علاقه ملی به تعلیم و تربیت دانش آموزان سر آمد افزایش است. قانون گذاری فدرال حمایت از کودکان سر آمد را در دستور کار خود قرار داده، و بسیاری از ایالات بودجه خود را برای کودکان سرآمد افزایش داده اند (انجمن مربوط به کودکان سرآمد، ۱۹۸۴، میچل^۷، ۱۹۸۶) با این همه، کودکان ونوجوانان سرآمد هنوز کم بهره ترین جمعیت در مدارس کشورند. معارضان تعلیم و تربیت ویژه برای دانش آموزان سرآمد مدعی

1. Nichols
2. Fisch & et al
3. Willerman & fiedler
4. Kornell
5. Gallagher
6. Ziegler & Farber
7. Mitchell

اند که جدا سازی دانش آموزان سر آمد برای (آموزش) اختصاص منابع برای تعلیم و تربیت آنها که به واقع سرتند ، غیر انسانی است. و این خطر وجود دارد که وقتی تنها کودکان مستعد برای برنامه های ویژه انتخاب می شوند ، برخی از کودکان از قلم بیفتد. (بیر ، ۱۹۸۰ ، مه یزر و ریول ^۱ ، ۱۹۸۱ ، سابون – شوین ^۲ ، ۱۹۸۴) مع هذا ، جداسازی در برنامه های ویژه ، اختصاص منابع تربیتی و انتخابی بودن از جمله اقوامهایی هستند که مشتاقانه از سوی جامعه (آن گاه که افراد با استعداد به عنوان ورزشکار پرورش می یابند) دنبال می شود. معارضه تنها هنگامی رشد می کند که استعدادهای تحصیلی یا هنری است.

۲-۱۱- ویژگیهای تیزهوشان از نظر ترمن

با توجه به خلاصه تحقیقات دکتر ترمن و سایر پژوهشها در این زمینه به شرح پاره ای از ویژگیهای تیز هوشان می پردازیم.

۱) وضعیت اقتصادی و طبقه اجتماعی

به طور کلی دانش آموز تیز هوش با استعداد در هر طبقه اجتماعی ، نژاد و مذهب وجود دارند. اما پژوهشهای مختلف نشان داده است که در خانواده های مرفه که وضع اقتصادی مناسبی دارند نسبت دانش آموزان تیز هوش و با استعداد بیشتر از سایر طبقات اجتماعی است.

۲) مشخصات بدنی

شواهد و مدارک نشان می دهد که رشد بدنی کودکان و دانش آموزان تیز هوش و با استعداد به طور متوسط بیشتر از کودکان و دانش آموزان معمولی است. این گروه از نظر قد ، بلندی و از نظر وزن سبک تر از حد متوسط اند. مطالعات پزشکی نشان می دهد که تیز هوشان در مقایسه با کودکان عادی کمتر مریض می شوند و نیز میزان نقص حسی ، پوسیدگی دندان ، ضعف عمومی ، سوء تغذیه و ... در آنان کمتر از میزانی است که در تاریخچه پزشکی کودکان ، در مدارس دولتی ایالت کالیفرنیا گزارش شده است. این کودکان همچنین از زیبایی و جذابیت بیشتری برخوردارند.

۳) سازگاری اجتماعی

پژوهشگران نشان داده اند که دانش آموزان تیز هوش و با استعداد اکثراً رابطه ای خوب و مثبت با اطرافیان و اجتماع خود برقرار می کنند. اینگونه دانش آموزان بیشتر به عنوان رهبران کلاس و مدرسه انتخاب میشوند و در فعالیتهای خارج از کلاس مانند شرکت در رویدادهای فرهنگی ، ورزشهای گوناگون ، امور فوق برنامه و کارهای ابتکاری بیشتر از همکلاسان خود فعالیت می کنند. البته باید در نظر داشت که استثنا همیشه وجود دارد.

۴) وضعیت تحصیلی و فعالیتهای خارج از کلاس درس

کودکان تیز هوش ، معمولاً خواندن را پیش از مدرسه رفتن یاد می گیرند ، بیشتر دانش آموزان تیز هوش ، از نظر درسی دو یا سه سال جلوتر از همکلاسان خود هستند. برخی از آنان در یک درس به خصوص مانند ریاضیات ، ادبیات و غیره بسیار برجسته اند. کودکانی که هوش متوسط دارند فقط به جمع

1. Bear , Mayor & Rivel
2. Sabon & Chowin

Family name: Hemati	Name: Roghaye
Title of Thesis: The Effectiveness of Emotional Self-Regulation Training on Increasing Social Skills, Decreasing Behavioral Problems and Perfectionism Among Gifted Students.	
Supervisor: Naser Sobhi Gharamaleki (Ph.D) Advisor: Mohammad Narimani (Prof)	
Graduate Degree: M.A.	
Major: Psychology	Specialty: Education- Exceptional Children
University: Mohaghegh Ardabili	Faculty of: Educational Sciences & Psychology
Graduation date: 19 /02/ 2018	Number of pages: 113
<p>Abstract:</p> <p>The purpose of this study was to determine the effectiveness of emotional self-regulation training on increasing social skills, reducing behavioral problems, and perfectionism in gifted students. The present study is a type of experimental study Which is based on the pretest-posttest test with the control group. The statistical population consisted of high school students in the first year of high school in year 96, and the sample consisted of 30 students who were selected through available sampling and randomly divided into equal groups in both experimental and control groups. Then Social and Social Questions Skills Questionnaire, Achnerbach's Behavioral Problems and Recursion's Perfectionism were completed in both pretest and post-test. The experimental group received 8 sessions of 60 minutes of excitement in the self-regulating training program. In this group, no intervention was received. Data were analyzed using multi-variable covariance analysis. The results showed that the program of emotional self-regulation training has been effective in increasing social skills, reducing behavioral problems and perfectionism among students.</p>	
Keywords: Gifted student, social skills, perfectionism, behavioral problems	

University of Mohaghegh Ardabili
Faculty of Educational Sciences and Psychology
Department of Psychology

Thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of M.A.
In Psychology and Education- Exceptional Children

Title:

**The Effectiveness of Emotional Self-Regulation Training on Increasing
Social Skills, Decreasing Behavioral Problems and Perfectionism Among
Gifted Students**

Supervisor:

Naser Sobhi Gharamaleki (Ph.D)

Advisor:

Mohammad Narimani (Prof)

By:

Roghaye Hemati

February - 2018